

צ'ון תורני שכונ'י

בעז'הי"ת אי-אדלה ששל תגדו

גליון 690

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח' יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פרשת השבוע
פרשת יתרו

מפני מה זכה יתרו שתקרא פרשה בתורה על שמו: ולא סתם פרשה, אלא פרשה העוסקת במתן תורה, שהיא עיקר התורה? הרי אחרי הכל, יתרו היה כהן מדין שעבד כל עבודה זרה שבעולם?

פנתח האלה

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהִיטָת הַבְּקָר, וַיְהִי קֹלֶת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל-הָהָר, וְקוֹל שֹׁפָר, חֲזָק מְאֹד; וַיַּחֲרֹד כָּל-הָעָם, אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה."

מורי ורבי הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל שאל פעם מדוע במעמד הר סיני היה קולות וברקים וכו' למה היו צריכים את כל הרעש בקבלת התורה? והוא ענה תשובה פלא פלאים שנוגעת כל כך גם לימינו. מעמד הר סיני היה לימוד לדורות, שתורה צריכים ללמוד אפילו כשיש קשיים ורעשים וצעקות והפרעות שמסיחים את דעתנו. גם היום, אף על פי שיש דברים אחרים שמושכים את תשומת הלב, אנחנו צריכים להיות שקועים ומרוכזים בעיקר, כך היה כבר בקבלת התורה. התורה לא ניתנה בתנאי מעבדה, בניתוק מהמציאות. להיפך, היא ניתנה בתוך החיים עצמם. היו שם הסחות דעת – צמחים ופרחים ועצים על הר סיני, חיות רבות, המון אנשים, שופר, קולות, ברקים, רעמים, אש. ובכל זאת, הצלחנו להתמקד בעשרת הדברות, בתורה עצמה. זה היה אתגר וזה עדיין אתגר כי בשביל ללמוד תורה ולקנות קנין בתורה צריכים לרצות ולהתאמץ. סיפר נכדו: באחד השנים סבא עבר טיפול רפואי ונזקק למנוחה ממושכת ב"נווה שמחה" בירושלים עיה"ק. הייתי בא מידי צהרים ללמוד עימו קצת והקראתי בפניו את ה"דף היומי" למרות שהיה חלש מאוד, לא וויתר על הלימוד, זכורני באחד הימים שהקראתי את דברי רש"י תיקן אותי ואמר: לא כך רש"י כותב, אלא כך.. כי דברי התורה היו חרוטים על לוח ליבו. אבל כל נחשוב שכך הוא נולד, אלא כמו שהוא בעצמו העיד שלא תמיד היה לו חשק ורצון, אבל התעקש על הלימוד ועל התורה ולכן זכה..

אמרו רבותינו שפרשה זו נקראת על שמו של יתרו בכוונה, כדי ללמדנו שאפילו אדם הנמצא במ"ט שערי טומאה, אם מקבל על עצמו עול תורה ומצוות, הרי הוא מסוגל להעפיל ולהגיע לדרגה גבוהה ביותר עד שתקרא פרשת מתן תורה על שמו. בכוחה של התשובה לחולל מהפך בנפשו של האדם, ולפתוח דף חדש בחייו.

ובל נשכח שכאן מדובר בגוי גמור, שלא הניח עבודה זרה בעולם שלא עבדה (רש"י לקמן פסוק י"א). ואם הוא, אחר שהתגייר גיור אמת ובא אל חיק היהדות, אין מסתכלים על עברו, כל שכן יהודי מבטן ומלידה השב בתשובה על עוונותיו. וממי למד יתרו שניתן לעשות תשובה? מבני ישראל למד, שהיו עובדי עבודה זרה, ובזכות ששבו בתשובה, הצילם ה'. זאת חידש הגאון רבי משה לוי זצ"ל בספרו "תורת משה" על התורה (כת"י), וביאר בזה מה שאמרו חז"ל "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". והכוונה, שמאורעות אלו הם שחיזקו את לב יתרו לשוב אל ה'. יתרו נוכח לראות דבר מדהים – אף על פי שעם ישראל לפני קריעת ים סוף היו ממש עובדי עבודה זרה (וכמו שאמרו במדרש שקטרג עליהם שרו של מצרים, מה אלו (המצרים) עובדי עבודה זרה אף אלו (ישראל) וכו'), אף על פי כן כששבו אל ה', התפללו וצעקו אליו, נענו. וכמו כן ברפידים, שרפו ידיהם מן התורה ולפיכך בא עליהם עמלק, ברגע ששבו בתשובה ושעבדו את לבם, נצחו. למד מכך יתרו שגם הוא יכול!

שבת שלום
שמשון אליעזר פוקס

זמני השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
5:00
6:01
נא לשמור על קדושת הגליון
ר"ת: 6:36
אין לקרוא בשעת התפילה

אָהַל הַהֵלֶלִי

שאלה: האם כשמתפללים על החולה שיהיה בריא, יש להזכיר בתפילה את שמו, או שאין להזכיר את שמו? והאם כאשר מזכירים את שמו, צריך לומר גם את שם אמו, או שיש לומר את שם אביו? ומה הדין באמירת "ההשכבה"?

תשובה: נאמר בתורה, כי בעת שהתפלל משה רבינו על מרים אחותו שהשם יתברך ירפא אותה מצרעתה, לא הזכיר את שמה, כמו שנאמר, "וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר, אֵל נָא רַפֵּא נָא לָהּ". ומבואר בפוסקים, שכאשר מבקש על החולה בפניו, (כלומר שהחולה נמצא איתו בחדר), אז אין להזכיר את שמו, אבל כאשר מתפלל עליו שלא בפניו, צריך שיפרט את שמו. מפני שבאמת טוב יותר לחולה שלא יזכירו את שמו בשעת התפילה, ולכן כאשר מתפלל בפני החולה, יש להקפיד שלא להזכיר את שם החולה בתפילה. והטעם לזה, הביא הגאון החתם סופר בשם המקובלים, שבשעה שמזכירים את שמו של החולה, יש קצת התעוררות הדינים עליו, ולפעמים יש קצת הפסד בהזכרת שמו.

טוב יותר להזכיר את שם אמו של האדם מאשר את שמו של אביו. ומובא בספר הזהר הקדוש, גם אם ידוע בפירוש שאביו של אותו החולה היה צדיק מופלג יותר מאמו, בכל זאת יש להזכיר בתפילה את שם האם ולא את שם האב.

ולענין ההשכבה, שמזכירים נשמות המתים, יש בזה מנהגים חלוקים, כי יש נוהגים להזכיר שם האב דוקא, וכל הדברים הללו אינם מעכבים, ולכן, אין להקפיד כל כך ולשנות את המנהגים בזה, וכן, אם לא ידוע שם אמו של הנפטר, או של החולה, רשאים להזכיר שם אביו בלי חשש.

אהל לחידוש חידושים ופנינים לשולחן השבת

"וישמע יתרו"

יתרו, חותן משה, הכומר המיתולוגי שומע על הניסים שעשה ה' לישראל, הוא עוזב הכל ובא, יחד עם אשת משה ושני בניה, אל המדבר, לשהות במחיצת ישראל וריבונם.

אימתי הגיע יתרו אל המדבר? נחלקו רבותינו בדבר. יש אומרים שהוא בא קודם מתן תורה, ויש אומרים שבא לאחר מתן תורה (זבחים קטז).

שואל רבי אלחנן, אחד מבעלי התוספות (עבודה זרה כד.), הן לדעת הסוברים שיתרו בא אחר מתן תורה - **"יש תימא, על כורח בני משה רבנו לא היו בשעת מתן תורה!"**

שאלה אדירה! היאך הסכים משה שבניו יעדרו מהמעמד היהודי ההיסטורי של מתן תורה?

בין אם יתרו הביא את אשת משה ובניה אל המדבר קודם מתן תורה, ובין אם הביאם לאחר מכן, הוא עצמו לא נכח במתן תורה, כפי שמציינת התורה קודם מעמד הר סיני: **"וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת חֲתָנֹו וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל אֶרְצוֹ"**.

שמעתי רעיון נפלא לבאר, היאך הסכים משה שבניו ייעדרו ממעמד הר סיני - לדעת הסוברים שיתרו הביא את אשת משה וילדיה אחר מתן תורה. חשבו נא, אילו היה משה מבקש מחותנו להביא אליו את אשתו וילדיו, לבטח יתרו היה ממחר למלא את שליחותו; הוא היה מביאם אל המדבר, ואז היה משה פונה להכין את ישראל למעמד מתן התורה על פי הוראות ה'.

ומה היה עושה משה עם חותנו שבא אליו בשליחותו? הרי הוא לא יכול להיות נוכח במעמד!

או אז היה משה נאלץ לבקש מחותנו ללכת בחזרה למדיין, הואיל וסיבת בואו הייתה רק בשביל להביא את אשתו וילדיו, כי הוא הרי לא יכול להיות נוכח במעמד המיועד ליהודים בלבד...

ואיך יתרו היה נפגע אילו זה היה קורה? בדיוק מפני כך העדיף משה שילדיו לא ינכחו במעמד ההיסטורי של מתן תורה, ובלבד שחמיו לא יפגע חלילה כשיאלץ לדחותו לשוב לביתו!

יתכן וזה הביאור לטענת ה' למשה, אחר שביקש שבניו ימשיכו את הנהגתו אחר מותו (במדבר רבה כ"א): **"בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה! יהושע הרבה שרתך וכו'".** דהיינו, בניך שהו במדיין בשעת מתן התורה, והם לא עסקו בתורה יחד עם ישראל.

אינני יודע אם הסבר זה הנו הפשט, אולם המסר העולה ממנו ודאי נכון, אדיר ומטלטל.

היווכחו נא עד כמה היה משה מוכן להקריב כדי לא לפגוע באדם! מבהיל. (הרב אברהם יצחק)

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8566615
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

"כי יבא אלי העם לדרש אלקים"

הנה סיפור מרטיט לב, על ה"להורות נתן בלבנו" של רבינו הרב וואזנר זצ"ל: ליל פסח תשי"ח במעונו של מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל. 'תקופת הצנע' ששררה בתקופה היא, מיררה את חיי התושבים בארץ, והעצימה את העוני המחפיר שהטיל בלאו הכי את חיתתו בסמטאות בני ברק. פניא דמעלי פסחא השיגה הרבנית, רעיית המשגיח מרן רבי יחזקאל לוינשטיין, עוף אחד, שהיה אמור לפרנס את משפחתה למשך כל שבוע החג.

כשעסקה הרבנית במלאכת בישול העוף, התעוררה בו 'שאלה'. לא היתה זו 'שאלה' הלכתית גרידא, אלא שאלה של – האם יפלוש הרעב בחרבו השלופה למעונו של השרף. "התארחתי בליל החג ההוא במעונו של המשגיח", סיפר תלמיד ישיבת פוניבז', שהיה קרוב גם לרב וואזנר, "כששמע המשגיח שהתעוררה 'שאלה' בעוף, סירב לקבל אחריות, וביקש ממני ללכת עם העוף למעונו של מרן הגר"ש וואזנר, שיכריע בעניין. נכנסתי למעונו של הרב וואזנר. הוא כבר החל בהכנות לסדר. כששמע ששליח המשגיח אני, זינק ממקומו בחרדת קודש, וליווה אותי לחדר אחר, נטל את העוף, וזכוכית מגדלת, וניגש לסוגיה כאל שאלת חיים. מסתבר שה'שאלה' שהתעוררה היתה אחוזה בסבך דעות הפוסקים. הרב וואזנר הניח את העוף המבויש בקרן-זווית, וקרא לעזרתו עשרות ספרי שו"ת ואחרונים, שהחלו להיערם על שולחנו. בני הבית ממתנינים שעה ארוכה להתחלת הסדר, והרב וואזנר מפלס את דרכו בעב-הענן של שאלת הכשרות. "וואז", סיפר השליח, "הרים הרב וואזנר את עיניו, ולחש לי בחרדה גדולה: 'זהו מן הסתם מזונו היחיד של המשגיח לאורך כל ימי החג, אה?' 'מזונו היחיד', אישרתי בשקט. הרב וואזנר נאנח אנחה מרה, ולחש כשהכאב הציף את עיניו: 'תלמידי חכמים שרויים בצער, רחמנא ליצלן... והרי יום טוב היום!' הוא פתח שוב ספרי פוסקים, ושוב דפדף, ושוב נאנח. ואז אמר כך: 'תגיד לרבינו המשגיח, שהעוף כשר לאכילה. אבל, נו, יש בו 'שאלות' שנאלצתי להתיר... תגיד לו כך בדיוק: העוף כשר לאכילה לכל אדם, אבל אדם גדול כמו המשגיח, ראוי שימנע מאכילתו. חזרתי לבית המשגיח ואמרתי לו דברים כהווייתו. הוא הרחרח מעט, וביקש את עזרתי בשנית. 'אם לא קשה לך', אמר לי המשגיח בתחנונים, 'חזור לביתו של המרא דאתרא, ושאל אותו מניין לו שאדם גדול אני... השתוממתי מאד, ועזות-נעורים שבי הביאה אותי לשאול את מרן המשגיח: 'למאי נפקא מינא מניין יודע הרב וואזנר על גדלותי? בני הבית רעבים', אמר לי בפשטות, 'וחובת אכילת בשר ביום טוב חלה גם עלי... אני סומך על הרב וואזנר כעל אורים ותומים... אבל חובה עליי לדעת מניין לו שאדם גדול אני, אם מפי השמועה וכדו', נפשי יודעת מאד שחדל-אישים אנוכי, חרפת אדם ובזוי עם. ואם כך, הבשר כשר גם עבורי. אבל אם יש לו ידיעה אמיתית על גדלותי, שאני לא יודע עליה, אני סומך עליו בזה להטריף את הבשר'. חזרתי לבית הרב וואזנר. הוא הסתכל אליי שעה ארוכה בכאב. השפיל את ראשו, ולחש לעצמו את המימרא: 'אוי לו לדור שאתה... שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים... הכאב שלו היה מוחשי. כאב על כבוד התורה הנרמס. על עניות המנוולת את בתיהם של תלמידי חכמים, שאינה מניחה למשגיח מפוניבז' חתיכת עוף משלו לחג... הוא ניגש בשקט ללא אומר ודברים למטבח. הצצתי מהצד... הרב וואזנר עטף את העוף המסופק והשליך אותו

לפח האשפה, פתח את המקרר הקטן, החורק שלו, חיפש שעה ארוכה עד שמצא עוף אחר, הגיש לי אותו בחרדת קודש ואמר: 'תאמר למשגיח בשמי, שכמרא דאתרא אני אומר לו שחזרתי בי, ומותר לו לאכול את העוף בשלווה ושמחת החג... המום לקחתי את העוף המוחלף, ויצאתי מהחדר. עוד מהשביל שמעתי את קולו של הרב וואזנר הומה לעצמו, וייסוריו נספגו בוורידי דמו: 'אוי לו לדור שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים – – – צערן של תלמידי חכמים. ואילו היית יודע', אמר אחר כך השליח בהתפעלות, "אילו היית יודע איך עשה עוף עלוב אחד, שני גדולי עולם לאנשים מאושרים! הרב וואזנר היה מאושר שהאכיל מפתו את עמוד העבודה שבדור, והמשגיח מפוניבז' ששמחת החג שלו היתה שלמה, שהמרא דאתרא הכריע הלכה למעשה, שלא אדם גדול הוא... (מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

"אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה". נשאלת השאלה, מדוע מפרט יתרו את כל זה? אלא, רצה לרמוז לו: אל תדאג, חמותך לא מגיעה!

"מצבה? מתנה ליום הולדת?!", תהו החברים. "איזה מין חבר אתה?". "זו סגולה לאריכות ימים", הסביר החבר הקמצן וזכה לפתע למבטי הערכה.

לשנה הבאה חיכו כולם לשמוע עם איזה רעיון מקורי הוא מתכוון להפתיע.

- "קודם שישתמש במתנה הראשונה, אחר כך נדבר"...

קצת מאתנו

'יתרו חותן משה'. יתרו זוכה לכבוד על רקע היותו חמיו של משה!
 חכמינו במכילתא אף מציינים זאת כמקור לכך שראוי לאדם לנהוג כבוד בחמיו, וישנן דעות בהלכה כי זוהי חובה ואף שכבוד חמיו שווה כמעט לכבוד אביו.
 נרשה לעצמנו להעניף מבט על סוגיה זו שרבים מאיתנו נפגשים בה בחיים בזוויות שונות. ישנן משפחות שיחסי חותן – חתן ולחילופין חמות – כלה, הם יחסים מקסימים, מלאי כבוד ועזרה, יחסים זורמים ופתוחים – כל הדברים הנחמדים מזימי המיתוסים...
 ויש שלא זכו לכך, באשמת אחד הצדדים או שלא באשמתם, ואז במיוחד אנו זקוקים להכוונת ההלכה. לא לכולם ידוע כי ההלכה מחייבת **כל אחד** בכבוד חמיו וחמותו כפי שנפסק בשולחן ערוך (יורה דעה סימן ר"מ סעיף כ"ד).
 אחד המקורות לכך הוא מפגש המיוחד והמכובד של משה ויתרו כפי המתואר באריכות בפרשתנו. כמו כן מובא בפוסקים מקור מכך שדוד קורא לשאול 'אביו' עקב היותו נשוי למיכל בתו. על אף הפרובלמטיות שביחסים ביניהם מראשיתם - עוד מרגע שדוד לובש את מדי שאול לפני מלחמתו עם גליית וביתר שאת אחרי ששרו לפני דוד 'הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו': בכל זאת – דוד מעניק לשאול חותנו את הכבוד המקסימלי בתואר 'אביו!' (אגב, רבים מתקשים להשתמש בכינוי 'אבא' 'אמא' כלפי הורי בן הזוג, ההלכה אינה מחייבת זאת, אולם ניתן ללמוד מדוד כי הדבר לגיטימי ואף רצוי, ובודאי אין בכך חשש פגיעה בכבוד האב הביולוגי).
 בהלכה ישנן דעות שונות האם חובת כיבוד הורי בן הזוג היא מדין תורה או מדרבנן, והאם מדובר באותה חובה ממש. את ההורה צריך לכבד לא רק ביחס ודרך ארץ, אלא גם לשרת אותו. אדם חייב חובה גמורה לסייע להוריו בצרכיהם הפיזיים ולסעוד אותם כדברי התלמוד במסכת קידושין. לעומת זאת ביחס להורי בן הזוג יש הסוברים כי החובה אינה אלא להתייחס בכבוד והידור, כמו לקום בפניהם וכדומה. מאידך יש הסוברים כי בסיס החיוב הוא מפני ש'אשתו כגופו' והוריה כהוריו וכן להיפך - לדעתם החיוב הוא בכבוד מלא הכולל שירות, ויתכן אף שהוא חיוב מן התורה.

העובדה שמשה שהיה במעמד של מלך נהג בכבוד בחמיו ואף שימש לפניו בסעודה כאמור במכילתא, מוכיחה לכאורה כי זו חובה גמורה, שהרי אם לא כן אינו רשאי לנהוג כך וימלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול. (להרחבה ראה עוד בספרנו 'מי באר' על ספר שמות – חלק ההלכה עמוד ע"ט). כמוכן, מעבר לכל חובה, יש לזכור כי כיבוד הורי בן הזוג מכבד אותו וזהו מתכון יעיל לאחד המרכיבים הבריאים של זוגיות תקינה. (הרב מ. יעקובזון)

לבריאות ברכה והצלחה
סמי בן חילוה
 ושמחה בת שרה הי"ו
 לילדים לנכדים ולנינים
 וכל המשפחה א.מ.ן

שיעור בפרשת שבוע

מהרב **שמשון פוקס שליט"א**
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
 בביכנ"ס **אור אבנר**
 רח' **משה דיין** קרית הסביונים **יהוד**
מנחה - בשעה 16:45

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
 רח' דוד אלעזר 18

תפילת שחרית 6:30
מנחה וערבית (סמוכות) 16:50
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
 יום א' - הרב **שמשון פוקס שליט"א**
 יום ב' - הרב **הגאון אברהם הכהן שליט"א**
 יום ג' - הרב **שלום אטלן שליט"א**
 יום ד' - הרב **בן יאבו שליט"א**
 יום ה' - הרב **דניאל קמחי שליט"א**

בית הכנסת
"עולי בבל"
 ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 7:30
מנחה ערבית - 17:00
שיעורי תורה מידי יום
לאחר ערבית
 יום א' ב' ה'
 רב בית הכנסת
 הרב **יהונתן אמדי שליט"א**
 יום ג'
 הרב **שמשון פוקס שליט"א**
 יום ד'
 הרב **נאור דרשני שליט"א**
 יום ה' -
 הרב **רפאל עגיב שליט"א**
בשעה 19:00
"יש קונה עולמו בשעה
אחת"

לימוד אברכים עם תלמידים כל יום שני ורביעי בשעה 20:00
 ערבית מאוחרת: יום ב' 20:45 יום ד' 20:45 יום ה' 21:00

שימו לב <<<<

ברכה והצלחה בכל העניינים לאליאן בת נעימה הי"ו ומשפחתה